मध्यगामिनो भवतिरथ्यरेखेव । मेषान्तोपगताभी रेखा-
भिरशीतिवर्षायुः । पञ्चभिरायुः सप्ततिरेकाग्रावस्थि-
ताभिरपि वृष्टिः । बहुरेखेव मतार्धं चत्वारिंशच्च
वक्राभिः । लिंगवृषणमध्यगाभिर्द्विसप्ततिरेव वाम-
वक्राभिः । जुद्राभिः खल्वायुर्युगाभिश्चान्तरे कथ्यम् ।
परिमण्डलैर्भोगाद्यान्यत्वाकारैः शिरोभिरवनीशः ।
चिपिटैः पितृमातृघ्नाः करोटिशिरसां चिरानुभवत्वं ।
घटमूर्धा ध्यानरुचिर्द्विमस्तकः पापकृन्नैस्वकृः । निम्नं
तु शिरो महतां बहुनिम्नमनर्थं भवति । एवैकमवैः
स्निग्धैः कृष्णैराकुञ्चितैरभिन्नाग्रैः । कृष्णैर्भिन्नं चाति-
बहुभिः केशैः सुखभाग् नरेन्द्रो वा । बहुमूर्धविनम-
कपिशाः स्थूलस्फुटिताग्रपरुषसुखाश्च । अतिकुटिला-
चातिघनाश्च मूर्धजा वित्तहीनानाम् । बहुबहुगात्रं रूक्षं
मांसविहीनं शिरावनद्धं च । तत्तदनिष्टं प्रोक्तं
विपरीतमतः शुभं वर्णम् । त्रिषु विपुलो गम्भीर
स्त्रिष्वेव महुन्नतस्तथा तृतीयः । वक्रस्तु रक्तो राजा
पंचस्तु दीर्घश्च रूक्षाश्च । उरो ललाटं वदनं च पुंसां
विस्तीर्णमेतत्त्रितयं प्रशस्तम् । नाभिः स्वरः सत्त्वमिति
प्रदिष्टं गम्भीरमेतत्त्रितयं नराणाम् । मणोऽथ
कक्षा नखनासिकाक्षं कपाटिका चेति महुन्नतानि ।
हस्तानि चत्वारि च शिरःपृष्ठं ग्रीवा च जङ्घे च
हितप्रदानि । नेत्रान्तवाङ्करतालुजिह्वा रक्ता
नखाश्च खलु तप्त सुखावहानि । स्कन्धाक्षि वक्षः दश-
नाङ्गुलिपर्वकेशाः सार्कं स्वधा करदहाश्च न दुःखिता-
नाम् । हस्तोचनवाङ्गुलिकाः सनखोरन्तरमत्र पञ्च-
नम् । इति दीर्घमिदं तु पञ्चकं न भवत्येव मथाम-
भूमृताम्" (इति चेतम्) । "छाया शुभाशुभफलानि
निवेदयन्ती लक्ष्मा मनुष्यपशुपक्षिषु वक्षयस्तैः । तेजो-
युक्तान् वहिरपि प्रविकाशयन्ती दीपप्रभा स्फटिकरत्न-
घटस्थितेव । स्निग्धद्विजत्वङ्नखरोमनेत्रच्छाया सुगन्धा
च महीपतेस्या । तच्छर्यताभाग्युदयान् करोति धर्मस्य
चाहन्यहनि प्रवृत्तिम् । स्निग्धा सिताच्छहरिता
नयनाभिरामा सौभाग्यमार्दवसुखाभ्युदयान् करोति ।
सर्वार्थसिद्धिजननी जननीव चाया२ छाया फलं तद्व-
ष्टतां शुभमादधाति । चक्षा ऽष्टया पद्मदेमाग्निवर्णा
युक्ता तेजोविक्रमैः सप्रतापैः । आग्नेयीति२ प्राणिनां
स्वाप्तयाय क्षिप्रं सिद्धिं वाञ्छितार्थस्य धत्ते । मलिन-
वरुणकृष्णा पापगन्धाऽनिष्टोत्था३ जगवति वपनन्यव्याध्य-
नर्थायैनाशान् । स्फटिकसदृशरूपा भाग्यवृद्धान्युदारा
निधिरिव मणमोत्थाः श्रेयसां सञ्चयार्थाः । छायाः क्र-
मेण कृष्णाग्न्यनिलाम्बरोत्थाः केचिद्वदन्ति दश तास्
वयाहपूर्वाः । सर्वाजनाभ्युदयकृतयमोद्भुपानां तस्यास्तु
सञ्चयकरैरिति तत्त्वमाहः" (इति छाया) । "वरिष्ठ-
रथौघमेरीवृद्धपिंडाद्यनिःस्वना भूपाः । गर्दभखर्जर-
खराश्च धनसौख्यसन्त्यक्ताः" (इति स्वरः) । "वप्र भवन्ति
च सारा मेदोमज्जास्थिशुक्राणि । रुधिरं मांसं
चेति प्राणभृतां तत्त्वमाचक्षम् । ताम्रोष्ठदन्तपाणी-
लिङ्गानेत्रान्तपादुकरचरणैः । रक्तैस्तु रक्तसारा बहु-
सुखधनितार्थपुत्रयुताः । स्निग्धत्वक्ता धनिनो बहुभिः
सुभगा विचक्षणाश्चाल्पैः । मज्जामेदःसाराः सुख-
रीराः प्रभविष्णवो भुक्ताः । स्थूलास्थिरस्थिसारो बलवान्
विद्यान्वितः सुरूपश्च । बहुगुरुशुक्राः सुभगा विद्यांसो
रूपवन्तश्च । उपचितदेहो विद्वान् धनी सुरूपस्
मांससारो यः । (इति सारः) बहुजात इति च सुस्थि-
रसंज्ञिता सुखभुजो ज्ञेयाः" (इति संहतिः) । "स्नेहः
पञ्चसु सञ्चोवागलिङ्गाद्यनेत्रनखसत्त्वः । सुतधन-
सौभाग्ययुताः स्निग्धैस्तैर्निर्धना रूक्षैः" (इति स्नेहः) ।
"द्युतिमान् वर्णः स्निग्धः स्थितिपानां मध्यमः सुतार्थ-
वताम् । रूक्षो धनहीनानां गुरुः शुभदो न सङ्कीर्णः"
(इति वर्णः) । "साध्यमनूनं वक्षाद् गोदमपार्श्वस्थिरं
गरुडसत्त्वाः । अनतिकृतप्रताणा स्थिरपिण्डो मानवे-
न्द्राश्च । वानरमहिषवराहाजतुल्यवदनाः सुतार्थसुख-
भाजः । गर्दभकरभप्रतिमैस्तैः शरीरैश्च निःस्वसुखाः"
(इत्यनूनम् ।) "अष्टशतं मध्यवतिः परिभाषां चतुरशीति
रिति पुंसाम् । उत्तमसमहीनानामङ्गुलसङ्ख्या स्व-
मानेन" (इत्युन्मानम्) । "भारार्धतहः सुखभाक् तुलितो-
ऽतो दुःखभाग्भवत्यूनः । भारोऽतीवाढ्यानामध्यर्धः
सर्वधरणीशः । विंशतिवर्षा नारी पुरुषः खलु पञ्च-
विंशतिभिरब्दैः । अर्हति मानोन्मानं जीवितमाने
चतुर्थे वा" (इति मानम्) । "भूजलशिखानिलाम्बरसुर-
नररजःपिशाचपतिरक्षाम् । अन्येन भवति पुरुषो
लक्षणमेतद्भवत्रेणाम् । महीप्रसादः सुखपुत्रगन्धः
सम्भोगवान् सुखसमः स्थिरश्च । तोयप्रसादो बहुतोय-
पायी प्रियाप्रियाप्री रसलोलनश्च । वायोः प्रसादेन
चलः क्षणश्च क्षिप्रं च कोपस्य वशं प्रयाति । खप्रसाद-
निर्पृथो विहतास्तः गन्धगतौ कुशलः सुधिरा ।